

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

Марущак Дарія Юрїївна

УДК 330.341:339.924

**ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИХ ФАКТОРІВ НА РОЗВИТОК
ІНТЕГРАЦІЙНОГО ОБ'ЄДНАННЯ АСЕАН**

Спеціальність 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Львів – 2017

Дисертація на правах рукопису.

Робота виконана на кафедрі міжнародної економіки та бізнесу факультету економіки та управління Черкаського державного технологічного університету Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор,
Петкова Леся Омелянівна,
Черкаський державний технологічний університет
завідувач кафедри міжнародної економіки та бізнесу.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор,
Сардак Сергій Едуардович,
Дніпропетровський національний університет імені
Олеся Гончара МОН України,
професор кафедри економіки та управління
національним господарством;

кандидат економічних наук, доцент
Українець Лілія Анатоліївна,
Львівський національний університет імені Івана Франка,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин.

Захист відбудеться “28” лютого 2017 р. о 13.⁰⁰ год. на засіданні спеціалізованої вченої ради К 35.051.21 Львівського національного університету імені Івана Франка за адресою: 79000, м. Львів, вул. Січових Стрільців, 19, ауд. 205.

Здисертацією можна ознайомитися у Науковій бібліотеці Львівського національного університету імені Івана Франка : 79005, м. Львів, вул. Драгоманова, 5.

Автореферат розісланий “_27 ” січня 2017 р.

Вчений секретар спеціалізованої вченої ради
к. е. н., доцент

Ю. Б. Федунь

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Міжнародна економічна інтеграція є однією з провідних тенденцій світового економічного розвитку. Регіональні інтеграційні угруповання набувають значимості важливих акторів глобальної економіки нарівні з лідируючими країнами. Регіональна і субрегіональна інтеграція є одним з процесів, які перебувають в нерозривному зв'язку з глобалізацією. По-перше, регіональна економічна інтеграція частково стримує глобалізацію економіки, в якій зацікавлені, першочергово, країни Центру. По-друге, в межах інтеграційних об'єднань країни долучаються до глобальної конкурентної боротьби, що полегшує їх входження до світового ринку.

Активний розвиток Азіатсько-Тихоокеанського регіону (АТР) давно привертає увагу науковців. В даний час АСЕАН є однією з найбільш авторитетних і динамічних організацій багатопрофільного співробітництва не тільки в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, а й в світі. За роки свого розвитку Асоціація набула унікального досвіду колективного формування спільної лінії поведінки на міжнародній арені і рішення внутрішньо регіональних проблем.

Актуальність дослідження Південно-Східної Азії визначається також практичною цінністю вивчення успішного досвіду регіональної інтеграції, який може бути використаний іншими країнами і об'єднаннями. Разом з тим, незважаючи на значне число досліджень, присвячених різним аспектам діяльності АСЕАН у науковій літературі недостатньо досліджень з комплексним аналізом організацій та факторів впливу на них, створених під егідою Асоціації.

Дослідження проблематики регіональної інтеграції в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні висвітлені в роботах таких зарубіжних вчених, як: М. Алле, Р. Арон, Б. Баласса, Б. Бареллі, М. Біє, Г. Кассель, Ч. Кіндлебергер, Л. Ліндберг, А. Маршалл, К. Мейер, Ж. Монне, Г. Мюрдаль, Д. Мітрані, Ф. Перру, В. Ріпку, Ж. Рюефф, У. де Сото, П. Стріт, Я. Тинберген, Е. Хаас, Ф. Шмиттер, Р. Шуман.

Особливості та проблеми процесу міжнародної економічної інтеграції висвітлені у працях вітчизняних науковців: О. Білоуса, С. Сардак, І. Бураковського, Г. Шамборовського, Д. Лук'яненка, Л. Українець, П. Луцишина, С. Писаренко, Л. Сардар'яна, А. Філіпенка, О. Шниркова, О. Шумило.

Разом з тим, проблема впливу міжнародної економічної інтеграції в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні на розвиток країн в умовах глобалізації, її комплексна оцінка на основі доповнення та систематизації наявних показників і методик, виявлення факторів і ступінь їх впливу на інтегрованість країн регіонального об'єднання, а також пошук шляхів ефективної інтеграції в світове господарство потребують подальшого вивчення та конкретизації. Перераховані проблеми, їх актуальність і теоретична значущість визначили цілі, завдання та структуру дисертаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота пов'язана з науковою проблематикою кафедри міжнародної економіки та бізнесу факультету економіки і управління Черкаського державного технологічного університету. Дослідження використані при розробці наукової теми «Економічний

розвиток України в контексті глобальних мегатрендів» (номер державної реєстрації 0116U002836) (02 грудня 2016), авторський внесок у виконання якої полягає в аналізі та систематизації міжнародного досвіду в сфері активізації інноваційної діяльності та розробці на його основі комплексу інструментів, спрямованих на інтенсифікацію інноваційного процесу та поглиблення інтеграції вітчизняних суб'єктів економічної діяльності в глобальний інноваційний простір.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є комплексний аналіз економічних аспектів впливу інноваційно-інвестиційних факторів на розвиток інтеграційного об'єднання АСЕАН.

Для досягнення зазначеної мети у дисертаційній роботі поставлено такі завдання:

- сформулювати комплекс базових понять, які розкривають суть процесу міжнародної економічної інтеграції; дослідити теоретичні основи, що формують концептуальні вчення економічної інтеграції; виявити фактори, що обумовлюють цей процес; розробити комплекс індикаторів вимірювання глобальної та регіональної економічної інтеграції, узагальнюючи і систематизуючи окремі показники моніторингу світових і регіональних економічних процесів;
- ідентифікувати роль інноваційної політики країн АСЕАН в контексті трансформації світової економіки;
- дослідити торговельно-економічний потенціал країн інтеграційного утворення АСЕАН, визначити рівень інтенсивності товаропотоків країн – учасниць;
- проаналізувати інвестиційну складову діяльності країн АСЕАН а також, розглядаючи аспекти впливу припливу ПІІ на економіку цих країн, розробивши економетричну модель, виявити фактори і ступінь їх впливу на цей показник;
- провести моніторинг інноваційної діяльності об'єднань, що функціонують під егідою АСЕАН, з подальшою оцінкою їх ефективності;
- за результатами аналізу матриці SWOT в системі науки, технологій та інновацій запропонувати рекомендації для подальшого поліпшення інноваційних процесів у країнах – членах АСЕАН.
- дослідити вплив факторів внутрішнього економічного середовища країн на рівень їх інтеграції в інноваційне середовище;
- визначити стан економічного співробітництва України та АСЕАН в умовах трансформації економіки, та обґрунтувати рекомендації щодо подальшої співпраці вітчизняної економіки.

Об'єктом дослідження є вплив інноваційно-інвестиційних факторів на розвиток регіональної економічної інтеграції країн Південно-Східної Азії.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні, організаційно-економічні, інноваційно-інвестиційні умови розвитку міжнародної інтеграційної взаємодії країн АСЕАН в умовах трансформації світогосподарського розвитку.

Методи дослідження. Для виконання поставленої мети та відповідних завдань у дисертаційному дослідженні використано загальнонаукові методи пізнання об'єктивної природи економічних явищ і процесів стосовно міжнародної економічної інтеграції. Зокрема, методи аналізу і синтезу, наукових узагальнень, принцип єдності історичного й логічного використовувалися для дослідження передумов формування, особливостей організації та функціонування економічної

інтеграції. Для дослідження процесу та проявів функціонування економічної інтеграції використовувались як загальнонаукові, так і специфічні методи дослідження, зокрема, статистичний, табличний, економетричний методи. Для дослідження напрямів та способів зростання інтегрованості національних економік у глобальний інноваційний простір використовувалися методи систематизації та класифікації, методи теорії нечіткої логіки.

Теоретичною основою дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних науковців, матеріали періодичних видань. Статистичним та фактологічним підґрунтям послужили дані Секретаріату АСЕАН, Азіатського банку розвитку, звітів Державного комітету статистики України, статистичні бази даних міжнародних організацій, а саме: СОТ, ОЕСР, ЮНКТАД, МВФ, Світового банку, ЮНЕСКО, ВОІВ та «The Pacific Review», «Asian Survey», «Asian Politics & Policy», «Asian Security», «Cambridge Review of International Affairs», «Journal of Current Southeast Asian Affairs» та ін.

Наукова новизна отриманих результатів. У дисертаційній роботі отримано нові науково обґрунтовані результати, які в сукупності дають змогу вирішити теоретичні та практичні завдання щодо обґрунтування впливу інноваційно-інвестиційних факторів на розвиток інтеграційного об'єднання АСЕАН. Найвагоміші результати, які характеризують наукову новизну й особистий внесок автора, полягають у тому, що:

вперше:

- розроблено комплекс рекомендацій із вдосконалення експортної спеціалізації країн АСЕАН на основі економіко-математичної моделі впливу факторів економічного середовища країн (за даними Глобального інноваційного індексу) з використанням методів теорії нечіткої логіки. Ця розробка дає можливість оцінити залежність інтеграції національних економік до світового господарства від якості економічного середовища країн;

удосконалено:

- теоретичне уявлення про регіональні особливості інтеграції, фактори, що сприяють (висока ступінь торгової і інвестиційної взаємозалежності країн регіону, велике число двосторонніх і багатосторонніх угод про вільну торгівлю та ін.) і перешкоджають (високий рівень економічної диференціації, одноманітність структури виробництва і експорту окремих країн, відмінності в області тарифного і нетарифного регулювання зовнішньої торгівлі та ін.) взаємодії країн регіону.

- характеристику ключового фактора комплексу оцінки якості регіональної і глобальної економічної інтеграції – інноваційної діяльності країн регіону, що знаходиться у взаємозалежності з іншими факторами комплексу індикаторів і визначає рівень розвитку інтеграційного процесу для регіону і країн – учасниць, що дозволить значно підвищити ефективність діяльності регіонального об'єднання;

- комплекс індикаторів вимірювання якості регіональної і глобальної економічної інтеграції, що спирається на узагальнення, систематизацію та доповнення методик і показників оцінки різних форм і регіональної інтеграції, включає чотири групи факторів оцінки залученості інтеграційного об'єднання в світові економічні відносини, розвитку внутрішньорегіональної інтеграції та сприяє

всебічній оцінці впливу інтеграції на розвиток соціально-економічних процесів об'єднання і країн – учасниць;

- теоретичні підходи до визначення позитивних та негативних ефектів міжнародних інтеграційних процесів, які відображають багатовимірні відносини, що формуються між країнами та іншими суб'єктами регіональних економічних об'єднань;

набули подальшого розвитку:

- оцінка впливу факторів соціально-економічного середовища національних економік країн АСЕАН на рівень інвестиційної інтеграції країн. Проведений аналіз взаємозв'язку рівня сукупної ставки оподаткування, ставки позичкового відсотка, частки високотехнологічного експорту до частки залучення ПІІ країною – членом інтеграційного об'єднання АСЕАН, засвідчує важливість впливу цих показників щодо збільшення залучення інвестиційних потоків національними економіками АСЕАН.

- аналіз глобальних імперативи інноваційно-інвестиційної взаємодії країн АСЕАН у світовій економічній системі. Визначено, що для прискорення інвестиційно-інноваційного процесу в країнах АСЕАН необхідно розвивати наукоємні галузеві програми, націлені на розвиток технологій в окремих пріоритетних секторах (авіабудування, суднобудування, космос, ядерний комплекс, нові транспортні технології, засоби телекомунікації, рішення проблеми віддаленого доступу, торгівля, інформаційна безпека, універсалізація послуг). У сфері венчурного інвестування важливим напрямком стала підтримка інноваційних компаній на початкових стадіях розвитку. Діяльність венчурного капіталу в країнах, що розвиваються АСЕАН повинна бути ув'язана з механізмом технологічного трансферу, що, в свою чергу, також має бути ув'язано з створенням нових і збереженням існуючих ринків наукомісткої продукції.

- рекомендації щодо забезпечення ефективного інтеграційного процесу України до країн АСЕАН на основі аналізу інтеграційних процесів та виділення основних напрямів співпраці;

Практичне значення отриманих результатів. Теоретичні положення та практичні розробки дослідження також використовуються в роботі Департаменту регіонального розвитку Черкаської обласної державної адміністрації (довідка № 1668 від 07.12.2016), Черкаської торгово-промислової палати (довідка № 264101.4-7 від 07.12.2016). Результати дисертаційного дослідження дисертанта використовуються у навчальному процесі Черкаського державного технологічного університету при викладанні дисциплін: «Міжнародна економічна діяльність України», «Міжнародна економіка», «Управління міжнародною конкурентоспроможністю» (довідка № 1892/01-10.04 від 02.12.2016).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійно виконаною науковою працею. При цьому в роботі було використано ті наукові результати, які автор отримав особисто під час досліджень.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та наукові результати дисертаційної роботи було розглянуто та схвалено на всеукраїнських і міжнародних науково-практичних конференціях, зокрема: «Геоелектронічні проблеми міжнародних відносин: оцінки, прогнози, сценарії» (Київ, 2013), «Стратегії глобальної

конкурентоспроможності: соціально-економічні виміри» (Черкаси, 2014, 2015, 2016), «Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю» (Черкаси, 2015, 2016), «Економіка і знання» (Дніпропетровськ, 2016) «Сучасні наукові погляди на вдосконалення економіки: перспективи та розвиток» (Київ, 2016), «Реформування економіки в контексті міжнародного співробітництва» (Львів, 2016).

Публікації. Основні положення та висновки дисертаційної роботи опубліковано дисертантом самостійно та у співавторстві у 15 наукових працях, з них: 4 статті – у наукових фахових виданнях (2 статті – входять до міжнародних наукометричних баз даних); 2 статті – у наукових періодичних виданнях інших держав, 9 публікацій – за матеріалами конференцій статей у матеріалах конференцій. Загальний обсяг опублікованих робіт, що належать особисто дисертантові, становить 4,3 д.а.

Обсяг і структура роботи. Дисертаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 213 сторінок, у тому числі основний текст дисертації викладено на 165 сторінках, включаючи 35 таблиці і 24 рисунки. Список використаних джерел містить 163 найменування на 20 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, сформульовано мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, відображено наукову новизну отриманих результатів, їх практичне значення й апробацію одержаних результатів.

У розділі 1 **«Теоретико-методологічні засади формування інтеграційного об'єднання АСЕАН: інноваційно-інвестиційні фактори»** розглянуто теоретичні основи інтеграції та основних методик її аналізу, а також виявлено особливості інноваційної політики країн АСЕАН. Поняття «регіональної економічної інтеграції» з'явилося з розвитком інтеграційних процесів в Західній Європі, і увібрало в себе ознаки, якими характеризувалися інтеграційні процеси в форматі нинішнього ЄС. Однак, з розвитком світової економіки та виділенням інших регіонів економічної інтеграції (Південно-Східної Азії і Латинської Америки), дане поняття поступово розширювалося.

Результативність регіональної інтеграції слід розглядати у трьох теоретико-методичних аспектах: соціально-економічні наслідки для країни – учасниці; інтенсивність інтеграції та рівень ефективності, що характеризує співвідношення позитивних і негативних ефектів взаємодії. Розробка індикаторів ефективності має особливе значення для здійснення на їхній основі моніторингу процесу регіональної інтеграції, тобто формування системи пріоритетів.

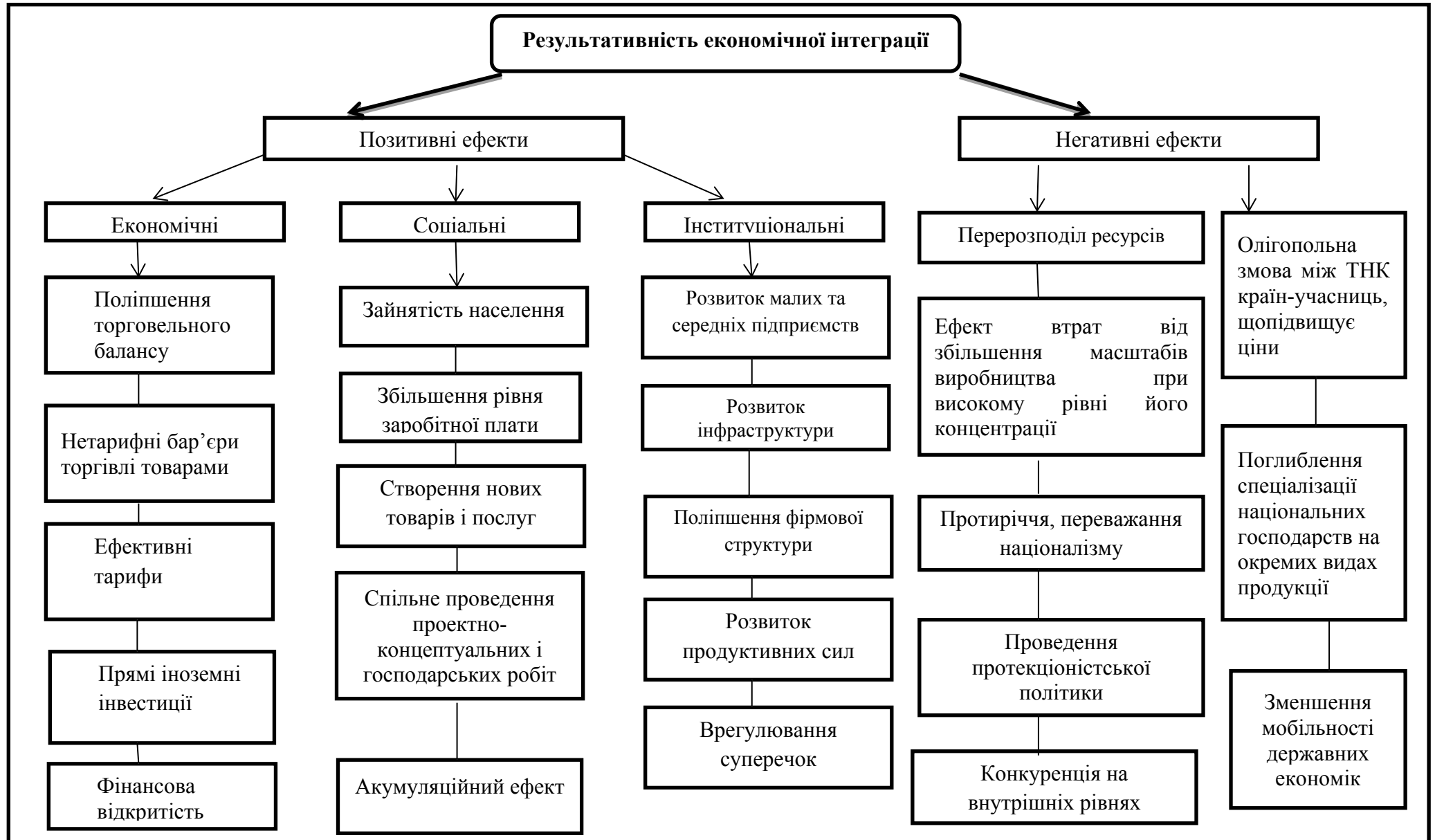

Рис 1. Структурно логічна схема результативності економічної інтеграції (розроблено автором)

В ході проведеного дослідження були виявлені фактори, здатні надати значущий вплив на подальше розвитку процесів інтеграції та співпраці в регіональних об'єднаннях. До числа факторів, що сприяють розвитку інтеграції відносяться:

- високі темпи економічного зростання країн об'єднання;
- високий ступінь торговельній, інвестиційній та технологічної взаємозалежності на регіональному рівні;
- необхідність більш вільного переміщення робочої сили, особливо кваліфікованої, і потоків туристів;
- прагнення до зміцнення національних фінансових ринків і підвищення стабільності національних фінансових систем;
- велике число двосторонніх і багатосторонніх угод про вільну торгівлю та економічне партнерство;

До основних економічних факторів, що перешкоджають розвитку регіональної економічної інтеграції, можна віднести:

- високий рівень економічної диференціації країн регіону з урахуванням їх макроекономічних, зовнішньоторговельних, фінансових показників;
- одноманітність структури виробництва і експорту окремих країн;
- відмінності в області тарифного і нетарифного регулювання торгівлі (зокрема, правил визначення країни походження товарів);
- національні відмінності інтересів домінуючих країн регіону.

Незважаючи на наявність факторів, як сприяють, так і перешкоджають розвитку інтеграційних процесів в регіоні, автором було виявлено посилення тенденцій, в першу чергу в результаті успішного розвитку вже створеного інтеграційного об'єднання АСЕАН. Вплив негативних факторів поступово знижується через вирівнювання рівнів економічного розвитку.

В дослідженні було виокремлено основні структурні елементи інноваційної політики країн АСЕАН, що являють собою сукупність національних інноваційних систем та взаємозв'язки між ними. Існуючі на сьогоднішній день моделі національних інноваційних політик країн – членів об'єднання істотно відрізняються одна від одної. У кожному конкретному випадку інноваційна політика формується індивідуально для кожної країни і розвивається під впливом внутрішніх умов і зовнішніх факторів: досягнутий рівень науково-технологічного розвитку країни, стан соціальних інститутів і людського капіталу, інтенсивність економічного зростання, масштаб економіки, рівень розвитку фінансового сектора та ін.

Країни Південно-Східної Азії продовжують адаптувати свої стратегії розвитку, для відображення зміни прискореного зростання в регіоні і кон'юнктури на світовому ринку, незважаючи на те, що країни стикаються з проблемами різного характеру.

Послідовна політика фокусування на інновації, що відображено в даних таблиці 1, відсутня в більшості країн об'єднання, незважаючи на розроблені науково-технічні плани, спрямовані на сприяння інновацій.

Разом з тим, основними винятками в цьому відношенні є Сінгапур і Малайзія, які важливе місце в національних стратегіях розвитку приділили інноваційній діяльності. Обидві країни створили спеціальні організаційні структури для розробки і координації інноваційної політики.

Основні завдання інноваційної політики та їх вирішення в країнах АСЕАН

Індонезія	Інфраструктура	Прискорення розвитку транспортної інфраструктури за рахунок вдосконалення нормативно-правової бази
	Розвиток людського капіталу	Поліпшення результатів вищої освіти і скорочення міськими і сільськими районами нерівності в доступі до освітньої інфраструктури
	Ринок праці	Реформування регулювання ринку праці для збільшення зайнятості
Малайзія	Розвиток малого і середнього бізнесу	Підвищення розвитку малого та середнього бізнесу з особливою увагою до нарощування потенціалу та інновацій
	Розвиток людського капіталу	Зміцнення зв'язків між галузями і науковими установами для підвищення кваліфікації робочої сили і розширення наукових досліджень і розробок
	Оподаткування та податкова система	Реформування податкового режиму і підвищення ефективності державних витрат, щоб підтримати стійкість державних фінансів
Філіппіни	Інфраструктура	Збільшення обсягу фінансування розвитку інфраструктури та залучення більшої кількості участі приватного сектора
	Розвиток людського капіталу	Поліпшення доступності та якості базової освіти і зміцнення технічної і професійної освіти
	Оподаткування	Реформування податкової системи за рахунок підвищення збору податків і розширення податкової бази
Сінгапур	Розвиток людського капіталу	Посилення довготривалого навчання шляхом розширення дошкільної освіти
	Інновації	Підвищення ефективності інноваційної політики за допомогою добре скоординованої системи оцінки політики
	Розвиток малого і середнього бізнесу	Підвищення розвитку малого та середнього бізнесу за рахунок вдосконалення програм допомоги
Таїланд	Охорона здоров'я	Реформування системи охорони здоров'я для забезпечення вищої якості та вільного доступу до послуг
	Розвиток людського капіталу	Поліпшення рівня освіти шляхом скорочення нерівності між міськими і сільськими районами
	Сільське господарство	Підвищення продуктивності сільського господарства і поліпшення робочих місць в сільськогосподарському секторі
В'єтнам	Розвиток підприємництва та реформування державних підприємств	Прискорення реформи державних підприємств, зокрема, за рахунок поліпшення управління і менеджменту
	Макроекономічне управління	Встановлення основи грошово-кредитної політики щодо стримування інфляції
	Розвиток людського капіталу	Збільшення кваліфікованої робочої сили шляхом реформування вищої освіти

*Систематизовано автором

Залучення прямих іноземних інвестицій є особливо важливим завданням політики для країн об'єднання і розглядається як засіб для модернізації місцевих технологічних можливостей за допомогою різних видів надходжень в місцеву економіку. Сінгапур є, напевно, найуспішнішою країною в досягненні цієї мети,

виявлення нових тенденцій на ринку та розробки політичних стимулів для залучення глобальних гравців. Малайзія також проводить агресивну стратегію залучення стратегічних прямих іноземних інвестицій для стимулювання її індустріалізації. Завдяки використанню стимулів, податкових пільг і субсидованих інвестиційних кредитів, за рахунок яких вдалося залучити низку багатонаціональних підприємств (МНП) в Малайзії. Менш розвинені країни об'єднання останнім часом слідують аналогічній стратегії більш розвинених країн угруповання. Для прикладу, в економічній політиці Камбоджі було запроваджено низку нових правил та податкових пільг для залучення інвестицій.

Наявні відмінності національних інноваційних систем впливають на процеси інтернаціоналізації інноваційного розвитку. Залежно від наявних переваг, національні інноваційні політики спеціалізуються на різних сегментах інноваційного процесу. Нині з метою залучення бізнесу в національну економіку уряди реформують національні системи в напрямі створення оптимальніших умов для ведення інноваційної діяльності.

У розділі 2 «Сучасні тенденції розвитку країн АСЕАН у світовій економіці» досліджено динаміку і проблеми розвитку інтеграційних процесів всередині АСЕАН, а також проаналізовані досягнуті результати.

Таблиця 2

Макроекономічні показники розвитку країн Південно-Східної Азії

Країна	Населення, млн. осіб (2015 р.)	ВВП, млрд. дол. США			ВВП на душу населення, дол. США		
		2010 рік	2015 рік	2015р. до 2010р., рази	2010 рік	2015 рік	2015р. до 2010р., рази
Бруней	0,417	13,71	12,93	0,94	34852,02	30554,73	0,88
В'єтнам	89,708	115,932	193,599	1,67	1333,584	2111,138	1,58
Індонезія	249,865	755,094	861,934	1,14	3125,22	3346,487	1,07
Камбоджа	15,135	11,242	18,05	1,61	782,6928	1158,69	1,48
Лаос	29,716	7,127	12,369	1,74	1138,526	1818,441	1,60
Малайзія	53,259	255,017	296,283	1,16	9069,031	9768,327	1,08
М'янма	6,769	49,54	62,6	1,26	957,6247	1161,488	1,21
Сінгапур	5,399	236,422	292,739	1,24	46569,68	52888,74	1,14
Таїланд	67,01	340,924	395,168	1,16	5111,909	5814,77	1,14
Філіппіни	98,393	199,59	292,451	1,47	2145,24	2904,202	1,35

Побудовано за даними The World Bank database: Indicators: GDP (current US \$)[Electronic Resource]. – Mode of access: <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD>

За результатами дослідження визначено, що в даний час в країнах – членах АСЕАН спостерігається значний підйом економіки і пожвавлення економічної діяльності, що обумовлено двома факторами: зростаючим експортом і високим внутрішнім попитом. У сукупності, можна зробити висновок, що в азіатському регіоні відбуваються ключові зміни, і що вони будуть впливати на решту країн

світу. Підтвердженням цього є досягнення за останні десятиліття регіону: частка країн азіатського регіону з ринком, що формується, в світовій торгівлі подвоїлася, а їх частка в світовому ВВП потроїлася тільки за останні два десятиліття. Крім того, створені країнами Східної, Південно-Східної та Південної Азії посилені основи політики і більш міцні інститути, особливо за останні десять років, витримали випробування глобального економічного спаду і слугують фундаментом на майбутнє. На цьому шляху країни АСЕАН досягли істотних результатів, причому не тільки в зовнішній торгівлі за рахунок створення ЗВТ, а й в інших сферах господарської діяльності (залучення інвестицій, співробітництво в промисловості, в транспорті). Для більш розвинених регіональних держав така взаємодія відкрила великі ринки дешевої робочої сили, збуту товарів, наукомістких технологій і знань.

Зниження торговельних бар'єрів стимулювало зростання взаємної торгівлі, в результаті чого досягнуто класичний статичний ефект регіонального торгового угоди – «створення торгівлі». Ліквідація торгових і інвестиційних обмежень в рамках угруповання веде до створення більш ефективної структури виробництва, що спирається на порівняльні переваги. Це прискорює технологічне оновлення виробництва з урахуванням диференціації факторів, що впливають на виробництво і визначають ефективний попит.

У ході дослідження проаналізовано, що протягом 2000-2014 років приріст взаємного експорту значно перевищили темпи приросту сукупного експорту, причому частка країн АСЕАН в їх сукупному експорті диференційована. Основні експортери: Сінгапур – 32,3 %, що викликано його високою роллю в якості порту і перевантажувального пункту, Малайзія і Таїланд – по 18,0%.

Економічна інтеграція країн Південно-Східної Азії є ключовим фактором динамічного зростання потоків прямих інвестицій всередині АСЕАН. Найбільший вплив на внутрішньорегіональні потоки ПІІ надає лібералізація умов допуску ПІІ. Головними бенефіціарами з точки зору зростання обсягів залучених внутрішньорегіональних інвестицій виступають країни з високою концентрацією ресурсо-орієнтованих і затрато-орієнтованих ПІІ, такі як Індонезія, В'єтнам, М'янма. У свою чергу більш розвинені країни АСЕАН, такі як Сінгапур, Малайзія і Таїланд, отримують ряд переваг, пов'язаних з можливістю використання більш дешевих ресурсів (сировина, робоча сила) менш розвинених країн.

У розділі 3 **«Шляхи впливу інноваційно-інвестиційних факторів на економіки країн – учасниць АСЕАН в сучасних умовах глобальної інтеграції»** проаналізовано основні напрями активізації інноваційної політики країн – членів АСЕАН, розроблено рекомендації щодо забезпечення ефективної інвестиційно-інноваційної політики шляхом використання тенденцій ПІІ, визначено напрями взаємного співробітництва країн АСЕАН та України в умовах трансформації світової економіки.

Для оцінювання впливу рівня інноваційності економіки країн – членів АСЕАН на величину частки високотехнологічного експорту у загальному обсязі експорту було побудовано тривимірну діаграму, що візуалізує вплив на зазначену змінну (найповнішу інформацію про стан інноваційного розвитку всіх досліджуваних країн дає Глобальний інноваційний індекс (ГІІ) (рис. 2).

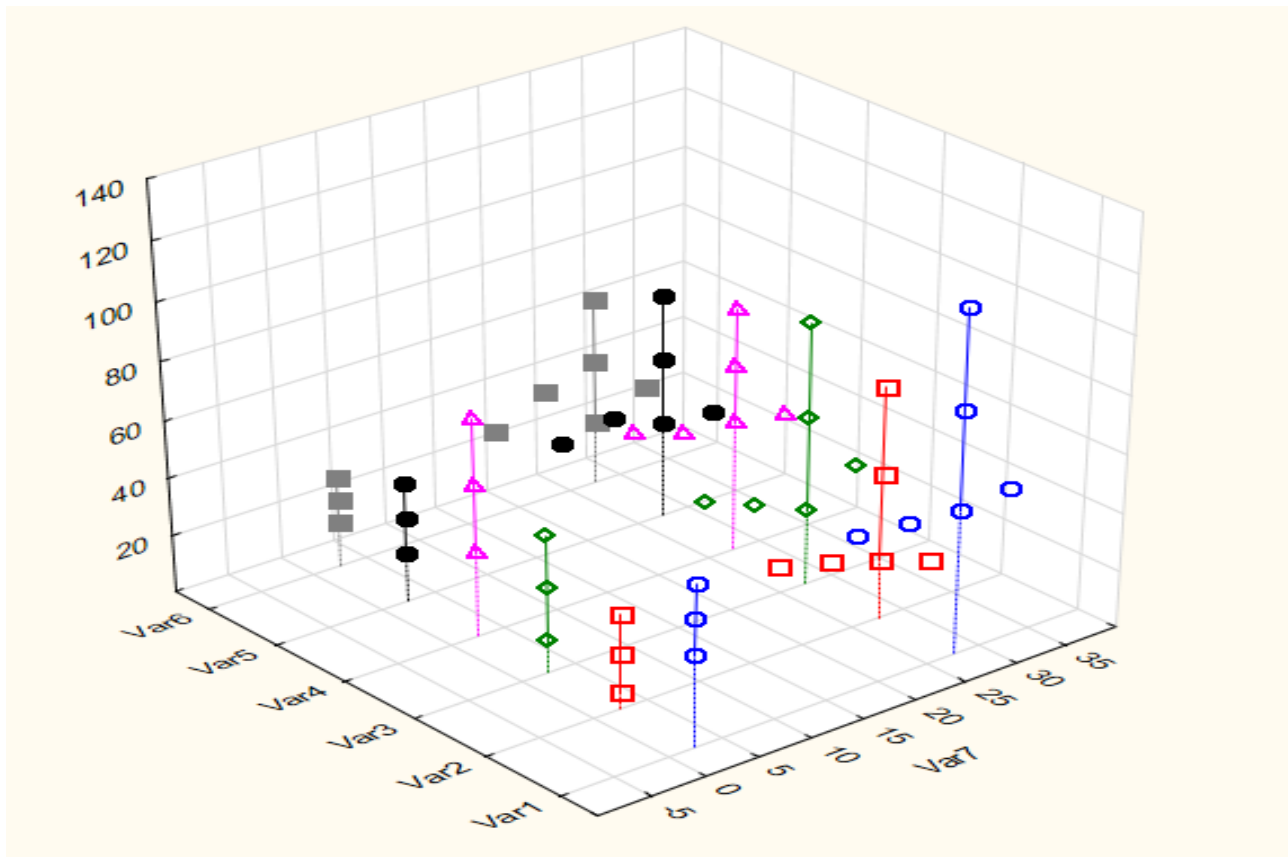

Рис. 2. Залежність інтегрованості країн – членів АСЕАН в глобальний високотехнологічний ринок від рівня інноваційного розвитку*

* Джерело: побудовано на основі даних: "The Global Innovation Index 2015: Stronger Innovation Linkages for Global Growth", STAN Bilateral Trade Database by Industry and End-use category та The World Input-Output Database (WIOD): Socio-Economic Accounts [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.wipo.int/export/sites/www/freepublications/en/economics/gii/gii_2015.pdf; [http://stats.oecd.org/Index.aspx?Query Id=32186](http://stats.oecd.org/Index.aspx?Query%20Id=32186); http://www.wiod.org/new_site/database/seas.htm.

Для оцінювання впливу на інтеграцію країни в глобальний інноваційний простір факторів внутрішнього економічного середовища, враховуючи складність формалізації впливу зазначених факторів на змінну, використано економіко-математичну модель, побудовану з використанням методів нечіткої логіки:

$$Y \square f(x_1; x_2; x_3; x_4; x_5; x_6),$$

де x_1 – індекс «Інститути», x_2 – індекс «Людський капітал та дослідження», x_3 – індекс «Ринок», x_4 – індекс «Бізнес», x_5 – «Інфраструктура», x_6 – субіндекс «Інноваційні результати».

Модель було побудовано в середовищі MATLAB за допомогою ANFIS-редактора пакета нечіткої логіки Fuzzy Logic Toolbox. Ця модель придатна для аналізу типу: «Якщо ..., то ...». Тобто, за допомогою моделі можемо оцінити, як зміниться ступінь інноваційної інтеграції країни при зміні того чи іншого фактора внутрішнього середовища країн – членів АСЕАН (рис. 3).

За результатами моделювання виявлено, що наявність різних способів забезпечення зростання частки експорту високотехнологічної продукції у загальному обсязі експорту країни може бути пояснено різною структурою цього обороту (тобто орієнтацією країни на створення доданої вартості у

високотехнологічних галузях в результаті або імпорту проміжної високотехнологічної продукції з подальшою її дообробкою, або експорту готової чи проміжної продукції). Для країн з низьким розвитком ринкового середовища, низькою інноваційною результативністю та низькою продуктивністю праці властива орієнтація на імпорт проміжної високотехнологічної продукції з подальшою її дообробкою як фактора зростання обсягу доданої вартості в даних галузях національного виробництва. Для країн з розвинутим ринковим середовищем і високою продуктивністю праці характерною є орієнтація на експорт готової високотехнологічної продукції.

На основі здійсненого аналізу, усі країни-члени АСЕАН були розділені на чотири підгрупи за показниками частки експорту ВТП в сукупному експорті та субіндексами Глобального інноваційного індексу в 2015 році:

I група – країни інноваційного розвитку – Сінгапур, Малайзія;

II група – країни перехідного типу – Філіппіни, В'єтнам;

III група – країни нарощування ефективності – Таїланд, Індонезія, Камбоджа;

IV група – країни низької ефективності – Лаос, М'янма, Бруней.

До першої групи країн першу підгрупу країн, що характеризується вищими середнього рівня по АСЕАН показникам, потрапили найбільш розвинені країни – Сінгапур і Малайзія. Їх можемо віднести до країн інноваційного розвитку.

У другу групу країн перехідного типу увійшли: Філіппіни і В'єтнам. До третьої групи країн нарощування ефективності віднесені: Таїланд, Індонезія, Камбоджа.

До четвертої групи віднесено найменш розвинені країни-члена АСЕАН – Лаос, М'янма, Бруней, економіка яких розвивається, в основному, завдяки базовим факторам. Стадія економічного розвитку цих країн визначається залежно від точної частини експорту первинних товарів (чим більший експорт мінеральної продукції, тим ближче країна до першої стадії розвитку економіки).

Лише чотири країни АСЕАН в 2015 році за угрупованням щодо показників частки експорту ВТП в сукупному експорті та субіндексами Глобального інноваційного індексу були віднесені до I і II груп.

Таким чином, проведений аналіз виявив існування значної диференціації країн

АСЕАН щодо наведених показників їх інноваційного розвитку. Отже, більшу вигоду від інноваційної інтеграції отримують країни – лідери, у той час як учасники з низьким рівнем інноваційного потенціалу залишаються на периферії глобальної інноваційної системи.

Країни з більш високим інноваційним потенціалом залучають до різнорівневих інтеграційних процесів учасників, які мають нереалізовані (потенційні) конкурентні переваги, і отримують доступ до нових ринків для продукції обробної промисловості на стадії зрілості, подовжуючи її життєвий цикл; притягують до себе продуктивні ідеї, інтелектуальні ресурси; розвивають ресурсну базу, скорочують витрати виробництва та підвищують продуктивність за рахунок припливу кваліфікованих кадрів розумової праці на менш витратних умовах.

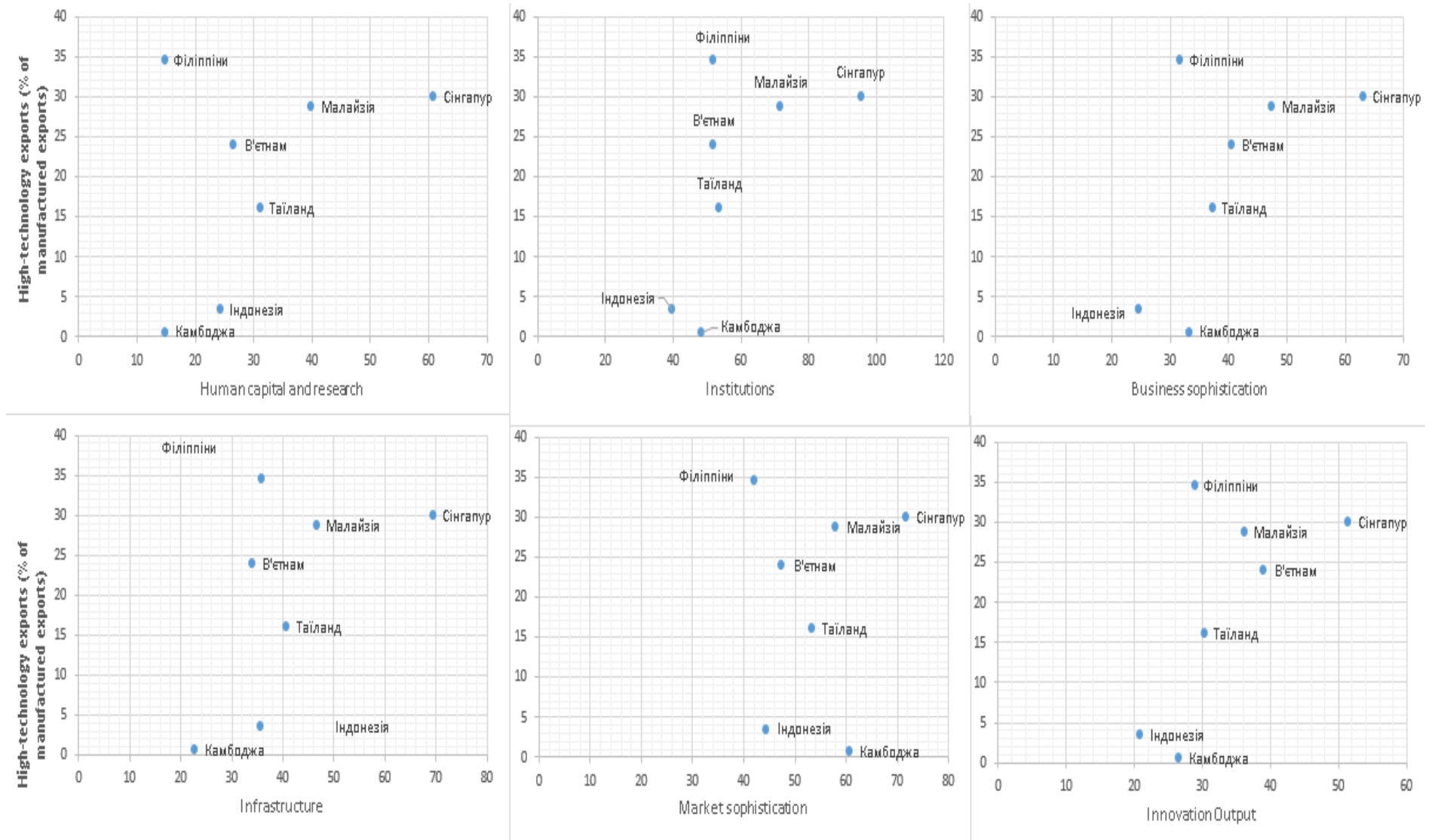

Рис. 3. Рівень диференціації країн АСЕАН за часткою експорту ВТП та індексами Глобального інноваційного індексу

*Складено автором.

Звідси випливає потреба у виокремленні напрямів скорочення відставання від лідерів та створення конкурентних переваг за рахунок ефективного використання інноваційного та інвестиційного факторів.

Втім, як показав міжнародний досвід, у більшості країн інтенсивність трансферу технологій, як правило, залежить від якості діючого законодавства в сфері захисту прав інтелектуальної власності. Ризики, пов'язані з можливістю порушення авторських прав у зв'язку з прогалинами в законодавстві або проблемами з дотриманням цього законодавства, можуть стати серйозною перешкодою для залучення іноземного бізнесу, насамперед це стосується наукомістких виробництв.

Щодо ринкового середовища, то однією з основних умов його удосконалення є покращення інвестиційного клімату як на загальнодержавному, так і на регіональному та місцевому рівнях це сприятиме залученню іноземного капіталу, в тому числі і створенню спільних підприємств, які як вже зазначалося можуть стати важливим джерелом інновацій. Значний вплив на стан ринкового середовища країни має фінансовий сектор, стан якого зазнав значного макроекономічного тиску під час кризи, і відновлення його нормального функціонування має важливе значення для всієї економіки. Відновлення фінансового сектора є необхідною умовою забезпечення економічної стабільності і зростання, для цього необхідно активізувати зусилля в напрямку посилення регулювання та забезпечення прозорості діяльності фінансових установ. Ці заходи дозволять зробити фінансовий сектор більш надійним джерелом фінансування економіки та більш стійким до потрясінь і зовнішніх впливів.

Збільшення економічної і політичної ваги азіатських країн та посилення значення Азії як регіону взаємодії ключових інтересів провідних держав світу стали чинником кардинальних змін у сучасній системі міжнародних відносин, що, у свою чергу, зумовлює необхідність перегляду Україною своїх підходів до азіатського регіону. Інтерес України до Азіатсько-Тихоокеанського регіону в першу чергу пов'язаний з необхідністю освоєння нашою державою нових ринків збуту в регіоні та розвитку вже налагоджених торговельно-економічних відносин, особливо після значного скорочення експорту до азійських країн під час Світової фінансової кризи. Більше того, за умови подальшої ескалації конфлікту з Російською Федерацією та погіршення двосторонніх торговельно-економічних відносин між двома країнами, питання переорієнтації українського експорту на нові ринки збуту актуалізується як ніколи. Вагомого значення в цьому контексті набуває субрегіон Південно-Східної Азії, який становить величезний потенціал для української держави.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі здійснено наукове обґрунтування теоретичних основ впливу інноваційно-інвестиційних факторів на розвиток інтеграційного об'єднання АСЕАН. Здійснене дослідження дозволило зробити такі загальні висновки теоретичного та науково-практичного характеру, які відображають вирішення завдань відповідно до поставленої мети.

1. Регіональна міжнародна економічна інтеграція на сучасному етапі – це всезростаючий фактор світового господарства, що розвивається одночасно з

інтеграцією окремих національних економік та глобальною економічною інтеграцією. В основі відмінностей в розумінні поняття «економічна інтеграція» є насамперед теоретичні підходи до його визначення, а концепції часто взаємно виключають одна одну. Економічні теорії інтеграції класифікують як нові і старі, а також як статичні та динамічні. Новітні теорії економічної інтеграції розглядають дані процеси в широкому сенсі, беручи за основу чотирирівний аспект (глобальний, регіональний, національний та фірмовий). Таким чином, міжнародна економічна інтеграція – складний і суперечливий процес, який має як позитивні, так і негативні сторони. Для оцінки ефективності інтеграційних процесів розроблено комплекс індикаторів вимірювання регіональної і глобальної економічної інтеграції на основі показників залученості регіонального об'єднання в світові економічні відносини, до розвитку внутрішньої регіональної інтеграції, стану економік країн, що об'єднуються. Для оцінки якості інтеграції: позитивних та негативних ефектів, які впливають на інтеграції країни в економічне угруповання, процеси регіоналізації та глобалізації – розроблено структурно-логічну схему результативності економічної інтеграції. Запропоновано показники оцінки ефективності економічної інтеграції, що дозволяють провести більш комплексне дослідження впливу структурних зрушень в інтеграційних процесах.

2. Розвиток інноваційної політики держав – членів АСЕАН, шляхом виокремлення: спільних стратегій інноваційного розвитку, план дій у сфері науки, технологій та інновацій, систем наднаціональних регуляторних органів з науково-технічного співробітництва, спільних дослідницьких проектах та програм – дає можливість оцінити різноманітність моделей інноваційного розвитку інтеграційного об'єднання АСЕАН. Серед країн – учасниць, відзначено розвиток інноваційних політик таких країн як, Сінгапур та Малайзія. Обидві країни створили спеціальні організаційні структури для розробки і координації інноваційної політики. Не зважаючи на це, інші країни теж слідують розробці успішних інноваційних стратегій за для прискорення інноваційної діяльності в країнах та інтеграційному об'єднанні загалом.

3. Дослідження основних макроекономічних показників країн – членів АСЕАН показало, що процеси регіональної інтеграції відбуваються переважно в економічній сфері, однак вони впливають на всі сфери країн, що інтегруються. Показовим також є те, чого регіон досяг за останні десятиліття: частка країн азіатського регіону з ринком, що формується в світовій торгівлі подвоїлася, а їх частка в світовому ВВП потроїлася тільки за минулі два десятиліття. Проаналізувавши інтенсивність двосторонніх товаропотоків між різноманітними парами економік АСЕАН, можна стверджувати, що практично всі члени інтеграційного об'єднання є учасниками міжнародних торгівельних відносин в межах АСЕАН. Найактивніші торгівельні зв'язки прослідковуються між Індонезією та Сінгапуром. Значно нижчі значення коефіцієнтів інтенсивності двосторонніх товаропотоків в рамках об'єднання демонструє Лаос та Бруней, в середньому дані значення становили 0,55.

4. Дослідження впливу ряду факторів соціально-економічного середовища національних економік країн АСЕАН на рівень інвестиційної інтеграції країн. На основі розрахунків моделі встановлено обернену залежність показників частки

залучення ПШ країни від сукупної ставки оподаткування для таких країн: Таїланду, В'єтнаму, Сінгапуру, Індонезії та Філіппін. Це може свідчити про необхідність зниження сукупної ставки оподаткування для посилення залучення іноземних інвестицій.

5. Здійснено аналіз ролі інноваційної діяльності кожної країн АСЕАН в інтеграційному процесі даного об'єднання. Визначено, що Сінгапур має особливий статус і є єдиною країною в АСЕАН, яка показує високу продуктивність, розвивається на рівні з країнами Заходу та такою країною як Японія. Хоча вплив його НДДКР на світовому рівні не значний. Малайзія і Таїланд знаходяться на відносно високому рівні поруч із Сінгапуром. Порівняно висока частка НДДКР здійснюється внутрішнім сектором в чотирьох країнах: Сінгапурі, Філіппінах і Малайзії. В разі двох останніх це є, найімовірніше, результатом присутності в них транснаціональних компаній. Країни АСЕАН все активніше співпрацюють один з одним, що підтверджується тенденціями в області міжнародного наукового співавторства. Для багатьох країн завдання буде полягати в зміцненні і диверсифікації участі ділового сектора в широкому спектрі промислових галузей, особливо з урахуванням того, що почався цикл зниження цін на сировинні товари додає ще більшу актуальність розробки інноваційної політики зростання.

6. Визначено вплив факторів внутрішнього економічного середовища країн – учасниць інтеграційного об'єднання на рівень їх інтеграції в інноваційне середовище. За допомогою економіко-математичної моделі з застосуванням методів нечіткої логіки, побудованої на основі даних про внутрішнє економічне середовище країн, було визначено пріоритетні напрями реформування інноваційного сектору національних економік інтеграційного об'єднання АСЕАН та економічної системи загалом.

7. Проаналізовано глобальні імперативи інноваційно-інвестиційної взаємодії країн АСЕАН у світовій економічній системі. Визначено, що для прискорення інвестиційно-інноваційного процесу в країнах АСЕАН необхідно розвивати наукоємні галузеві програми, націлені на розвиток технологій в окремих пріоритетних секторах (авіабудування, суднобудування, космос, ядерний комплекс, нові транспортні технології, засоби телекомунікації, рішення проблеми віддаленого доступу, торгівля, інформаційна безпека, універсалізація послуг). У сфері венчурного інвестування важливим напрямком стала підтримка інноваційних компаній на початкових стадіях розвитку. Діяльність венчурного капіталу в країнах, що розвиваються АСЕАН повинна бути ув'язана з механізмом технологічного трансферту, що, в свою чергу, також має бути ув'язано з створенням нових і збереженням існуючих ринків наукомісткої продукції.

8. Поглиблення відносин України до Азіатсько-Тихоокеанського регіону в першу чергу пов'язано з необхідністю освоєння вітчизняною країною нових ринків збуту та розвитку вже налагоджених торговельно-економічних відносин, особливо після значного скорочення експорту до азійських країн під час Світової фінансової кризи. Аналізуючи потенційний вектор співробітництва між Україною та країнами-членами АСЕАН, виділено основні рівні залучення вітчизняної економіки до регіональної організації.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

У наукових фахових виданнях України:

1. Марущак Д.Ю. Інвестиційна політика як засіб реалізації інвестиційної стратегії інтеграційного об'єднання АСЕАН / Д.Ю. Марущак // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. – 2014. – № 9. – С. 13-17 (0,46 д.а).
2. Марущак Д.Ю. Напрями оптимізації взаємного співробітництва країн АСЕАН та України в умовах трансформації світової економіки / Д.Ю. Марущак // науковий журнал «Причорноморські економічні студії». Серія: Світове господарство і міжнародні економічні відносини. – 2016. – №9. – С. 31-35 (0,37 д.а).

У наукових фахових виданнях, що включені до міжнародних наукометричних баз:

3. Марущак Д.Ю. Мировой опыт активизации инновационных факторов национального экономического развития / Л. Е. Петкова, Д.Ю. Марущак // Инновационная экономика: перспективы развития и совершенствования. Научно-практический журнал. – Курск, 2013. – № 2. – С.20-26 (0,35 д.а).
4. Марущак Д.Ю. Досвід інноваційної політики країн АСЕАН / Д. Ю. Марущак // Зб. наук. пр. ЧДТУ. Серія: Економічні науки (GoogleScholar, РІНЦ, IndexCopernicus). – 2016. - №41. – С.86-95 (0,58 д.а).

Праці у наукових періодичних виданнях інших держав:

5. Marushchak D.U. Self-appraisal effectiveness evaluation of economic integration / D. U. Marushchak // Wirtschaft und Management: Probleme der wissenschaft und praxis: Sammelwerk der wissenschaftlichen Artikel. Vol. 1 - Verlag SWG imex GmbH, Nürnberg, Deutschland, 2014. – P. 91-96 (0,51 д.а).
6. Марущак Д.Ю. Основні напрямки та динаміка прямих іноземних інвестицій в країнах АСЕАН / Д.Ю. Марущак // Економіка, менеджмент, право: реалії та перспективи: Збірник наукових статей. - Les Editions L'Originale, Париж, Франція. 2016. - С. 83-87 (0,48 д.а).

В інших виданнях:

7. Марущак Д.Ю. Перспективні напрями інтенсифікації торговельних інвестиційних відносин України з країнами Азії / Д.Ю. Марущак // Гео економічні проблеми міжнародних відносин: оцінки, прогнози, сценарії: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (15-16 листопада 2013 р.) –К.:ГО «Київський економічний науковий центр», 2013. Ч. 3. – С.37-39 (0,2 д.а).
8. Марущак Д.Ю. Основні аспекти глобальної конкурентоспроможності інтеграційного об'єднання АСЕАН / Д. Ю. Марущак // Стратегії глобальної конкурентоспроможності: соціально-економічні виміри: матер. міжнар. наук.-практ. інтернет- конф. (27 березня 2014 р.). – Черкаси, 2014. – С. 180-183 (0,2 д.а).
9. Maruschak D.U. Innovation governance and policy strategies in ASEAN// Maruschak D.U // Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю: матер. XII міжнар. наук. – практич. інтернет-конф. (13-15 травня 2015 р.). – Черкаси, 2015. – С. 101-103 (0,14 д.а).

10. Марущак Д. Ю. Стабілізація розвитку економіки шляхом активізації інноваційної діяльності на прикладі інтеграційного об'єднання АСЕАН/ Д.Ю. Марущак // Стратегії глобальної конкурентоспроможності: соціально-економічні виміри: матер. II міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. (24 березня 2015 р.). – Черкаси, 2015. – С. 69-72 (0,13 д.а.).

11. Maruschak D.U. Investment facilitation and tax reforms in ASEAN// D.U. Maruchshak / Економіка і знання / Матеріали міжнародного наук. – практ. семінару (22 квітня 2016 р.) – Дніпропетровськ, 2016. – С. 10-12 (0,11 д.а.).

12. Марущак Д.Ю. Порівняльна характеристика ефективності співпраці основних інтеграційних об'єднань / Д.Ю. Марущак // Стратегії глобальної конкурентоспроможності: соціально-економічні виміри: матер. II міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. (22 березня 2016 р.).– Черкаси, 2016. – С.95-97(0,15 д.а.).

13. Marushschak D.U. Investment attractiveness of Southeast Asia /L.O. Petkova, D.U. Marushschak // Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю: матеріали XIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конф. (17-19 травня 2016 р.). – Черкаси, 2016. – С.119-121 (0,14 д.а.).

14. Марущак Д.Ю. Інноваційна діяльність як фактор забезпечення економічного розвитку країн АСЕАН / Д.Ю. Марущак // Сучасні наукові погляди на вдосконалення економіки: перспективи та розвиток: матер. міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. (16-17 грудня 2016 р.).– Київ. –С. 27-30 (0,16 д.а.).

15. Марущак Д.Ю. Стимулювання інноваційної діяльності в країнах – членах АСЕАН/ Д.Ю. Марущак // «Реформування економіки в контексті міжнародного співробітництва» матер. міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. (16-17 грудня 2016 р.).– Львів. – С.23-26 (0,12 д.а.).

АНОТАЦІЯ

Марущак Д.Ю. Вплив інноваційно-інвестиційних факторів на розвиток інтеграційного об'єднання АСЕАН. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук зі спеціальності 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини. – Львівський національний університет імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України. – Львів, 2017.

Дисертацію присвячено дослідженню процесів функціонування, напрямів та закономірностей розвитку регіональної економічної інтеграції, впливу факторів внутрішнього економічного середовища країн – учасниць інтеграційного об'єднання АСЕАН на рівень їх інтеграції в інноваційне середовище.

Сформовано комплекс базових понять які розкривають суть процесу міжнародна економічна інтеграція, досліджено теоретичні основи, що формують концептуальні вчення економічної інтеграції, виявлено фактори, що обумовлюють цей процес. Розроблено комплекс індикаторів вимірювання глобальної та регіональної економічної інтеграції, узагальнюючи і систематизуючи окремі показники моніторингу світових і регіональних економічних процесів. Визначено роль інноваційної політики країн АСЕАН в контексті трансформації світової

економіки. Досліджено торговельно-економічний потенціал країн інтеграційного утворення АСЕАН, визначено рівень інтенсивності товаропотоків країн – учасниць. Проаналізовано інвестиційну складову діяльності країн АСЕАН а також, розгляд аспектів впливу припливу ПІІ на економіку цих країн, розробивши економетричну модель, виявити фактори і ступінь їх впливу на цей показник. Проведено моніторинг інноваційної діяльності об'єднань, що функціонують під егідою АСЕАН, з подальшою оцінкою їх ефективності, за результатами аналізу побудовано матриці SWOT в системі науки, технологій та інновацій та запропоновано рекомендації для подальшого поліпшення інноваційних процесів у країнах – членах АСЕАН. Оцінено стан економічного співробітництва України та АСЕАН в умовах трансформації економіки, та обґрунтувати рекомендації щодо подальшої співпраці вітчизняної економіки.

Ключові слова: регіональна економічна інтеграція, інтеграційне об'єднання, АСЕАН,т інноваційно-інвестиційні фактори, інноваційна політика, високотехнологічний експорт, соціально-економічний розвиток.

АННОТАЦІЯ

Марущак Д.Ю. Влияние инновационно-инвестиционных факторов на развитие интеграционного объединения АСЕАН. - Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.02 - мировое хозяйство и международные экономические отношения. - Львовский национальный университет имени Ивана Франко Министерства образования и науки Украины. - Львов, 2017.

Диссертация посвящена исследованию процессов функционирования, направлений и закономерностей развития региональной экономической интеграции, влияния факторов внутренней экономической среды стран-участниц интеграционного объединения АСЕАН на уровень их интеграции в инновационную среду.

Сформирован комплекс базовых понятий раскрывающих суть процесса международная экономическая интеграция, исследованы теоретические основы, формируют концептуальные учения экономической интеграции, выявлены факторы, обуславливающие этот процесс. Разработан комплекс индикаторов измерения глобальной и региональной экономической интеграции, обобщая и систематизируя отдельные показатели мониторинга мировых и региональных экономических процессов. Определена роль инновационной политики стран АСЕАН в контексте трансформации мировой экономики. Исследованы торгово-экономический потенциал стран интеграционного образования АСЕАН, определен уровень интенсивности товаропотоков стран – участниц. Проанализированы инвестиционную составляющую деятельности стран АСЕАН а также рассмотрение аспектов влияния притока ПИИ на экономику этих стран, разработав економетрическую модель, выявить факторы и степень их влияния на этот показатель. Проведен мониторинг инновационной деятельности объединений, функционирующих под эгидой АСЕАН, с последующей оценкой их эффективности, по результатам анализа построено матрицы SWOT в системе науки, технологий и

инноваций и предложены рекомендации для дальнейшего улучшения инновационных процессов в странах – членах АСЕАН. Оценено состояние экономического сотрудничества Украины и АСЕАН в условиях трансформации экономики, и обосновать рекомендации по дальнейшему сотрудничеству отечественной экономики .

Ключевые слова: региональная экономическая интеграция, интеграционное объединение, АСЕАН, инновационно-инвестиционные факторы, инновационная политика, высокотехнологичный экспорт, социально-экономическое развитие.

ABSTRACT

D. Maruschak The impact of innovation and investment factors on the development of ASEAN integration association. - Manuscript.

The dissertation for the degree of candidate of economic sciences in specialty 08.00.02 - world economy and international economic relations. - Lviv University, Ministry of Education and Science of Ukraine. - Lviv, 2017.

The dissertation examines the processes of operation, directions and patterns of regional economic integration, internal factors influence the economic environment of the participating countries of ASEAN integration association on the level of integration in an innovative environment.

Formed a set of basic concepts that reveal the essence of the international economic integration process, the theoretical foundations that form the conceptual teaching economic integration identified factors that contribute to this process. A set of indicators measuring global and regional economic integration, summarizing and systematizing individual performance monitoring of global and regional economic processes. The role of innovation policy in the context of ASEAN transformation of the global economy. Investigated the potential of trade and economic integration of ASEAN establishment, determined the level of intensity of trade flows countries – participants. Analyzed the investment component of ASEAN as well as consideration of the FDI impact on the economy of these countries developed an econometric model to identify the factors and their degree of influence on this indicator. Determined the effect of the economic environment internal factors of ASEAN member countries on the level of their integration in the innovation environment. The components of the Global Innovation Index are important indicators that determine the international competitiveness of innovation policy, in particular - the quality of institutions, the state of human capital, the level of research, infrastructure and so on. As a result of research the quality differences of countries technological politics organization were set. Revealed the existence of significant differentiation ASEAN countries on these indicators of innovation. So much benefit from the innovative integration of receiving countries - leaders, while participants with low levels of innovation potential remaining on the periphery of the global innovation system.

A monitoring innovation organizations operating under the auspices of ASEAN, followed by an assessment of their effectiveness, according to the analysis SWOT matrix built in system of science, technology and innovation and provide recommendations for further improving the innovation processes in the member countries of ASEAN. Reviewed by state economic cooperation between Ukraine and ASEAN in the economic

transformation, and justify recommendations for further cooperation of the national economy.

Keywords: regional economic integration, integration association, ASEAN, innovation and investment factors, innovation policy, high-tech exports, socio-economic development.